

Ewa Kaczmarz
Uniwersytet Wrocławski
e-mail: ewa.kaczmarz@gmail.com

Wzorzec gatunku internetowego

Genre Model of Online Text

Artykuł omawia nowe składniki wzorca gatunkowego dla potrzeb opisu tekstów internetowych.

The paper discusses new components of genre model to genology to the description of online text.

Słowa kluczowe: wzorzec gatunkowy, gatunek internetowy, analiza genologiczna
Key words: genre model, online genre, genology analysis

1. Wstęp

Wynalezienie sieci internetowej spowodowało powstanie zupełnie nowej sytuacji komunikacyjnej, której uczestnicy, znajdując się w odległych od siebie miejscach, mogą za pomocą pisma wymieniać informacje w czasie zbliżonym do rzeczywistego¹. Ta forma komunikacji rodzi wiele problemów i niejasności teoretycznych oraz metodologicznych na gruncie medioznawstwa i językoznawstwa.

Współczesna genologia lingwistyczna również zмага się z błyskawicznym rozwojem technologii. Próbując poddać dowolny tekst internetowy analizie gatunkowej, badacz napotyka wiele trudności. Po pierwsze, sama typologia tekstów w sieci jest skomplikowana (a status genologiczny wielu typów tekstów nie został do końca sprecyzowany). To, co jedni uznają za odrębne gatunki, inni badacze postrzegają jako adaptacje bądź odmiany gatunkowe, np. e-mail może być postrzegany jako adaptacja listu w komunikacji elektronicznej lub odrębny gatunek (por. Witosz 2003: 198, 190).

¹ W internetowej komunikacji synchronicznej momenty nadania i odbioru komunikatu nierzadko dzielą od siebie milisekundy.

Co więcej, zmiany tekstów w sieci postępują bardzo szybko, granica pomiędzy wariantem gatunkowym a gatunkiem jest nieostra (tamże: 192). Po drugie, sama cyberprzestrzeń stanowi strukturę niezwykle złożoną i płynną. W socjologii mówi się nawet o cybernetycznej kulturze przepływów, dla której konstytuującymi cechami są nietrwałość i nieustający przepływ informacji². Genologicznej analizy internetu³ nie ułatwia również fakt, że istniejący na stronach internetowych hipertekst zmienia się na różne sposoby. Zmianom ulegają nie tylko treści, ale też sama struktura hipertekstowa, jej uporządkowanie oraz zależności pomiędzy poszczególnymi leksjami (Maciejewski 2006: 640, 642), co utrudnia gromadzenie materiału badawczego. Oczywiście teksty internetowe o niewielkim stopniu interaktywności można analizować w oparciu o tradycyjne modele genologiczne, wówczas jednak i tak konieczne będzie uwzględnienie aspektów charakterystycznych dla sieciowych kanałów komunikacyjnych (np. możliwości komentowania treści przez odbiorców, specyficznej relacji łączącej uczestników danej formy komunikacji internetowej (por. Kaczmarz 2016: 66, 67, 78)).

Celem artykułu jest zaproponowanie nowej koncepcji wzorca gatunkowego⁴ w odniesieniu do tekstów funkcjonujących w internecie. Postulowane przeze mnie cechy będą miały charakter ogólny, jednak zostaną poparte przykładami odnoszącymi się do konkretnych gatunków. Wypracowanie odrębnych metod genologicznych dla potrzeb analizy tekstów internetowych było już postulowane przez językoznawców i medioznawców (Żydek-Bednarczuk 2003: 1, 2; Lisowska-Magdziarz 2015: 25).

² Przejawem kultury przepływu w komunikacji jest zjawisko tzw. feedu – nieustannie aktualizujących się i zmieniających na ekranie urządzenia elektronicznego informacji (np. na stronie głównej Facebooka).

³ W artykule zapisuję słowo „internet” małą literą, ponieważ używam go w znaczeniu medium, a nie konkretnej globalnej sieci. Rada Języka Polskiego zaleca, by w takiej sytuacji stosować pisownię małąliterową <http://www.rjp.pan.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=275:internetinternet&catid=44&Itemid=145>, dostęp: 25.01.2018. Zapis wielką literą zachowuję tylko wtedy, gdy taki pojawia się w tytułach cytowanych w artykule.

⁴ Mam tu na myśli wzorec gatunkowy definiowany przez Marię Wojtak jako „zbiór reguł dookreślających najważniejsze poziomy organizacji gatunkowego schematu, relacje między poziomami i sposoby funkcjonowania owych poziomów” (Wojtak 2008: 354). Badaczka wskazuje na cztery aspekty, w jakich wzorec ten powinno się opisywać, tj. aspekt strukturalny, pragmatyczny, poznawczy i stylistyczny (tamże). M. Wojtak zwraca również uwagę na fakt, że wzorec gatunkowy ma charakter deskryptywno-preskryptywny (2014: 65, 66), a zatem powinien opierać się nie tylko na analizie materiału badawczego, ale także zawierać modelowe elementy danego typu tekstu i wyznaczać normę gatunkową.

2. Genologia internetowa

Próbując odnaleźć metody opisu gatunków funkcjonujących w sieci, należy przywołać te kryteria, według których dotychczas analizowali tekсты internetowe inni językoznawcy. Z tego powodu poniżej przedstawiam pokrótce stan wybranych badań nad tzw. genologią internetową.

Termin ten wprowadził do polskiej genologii lingwistycznej Jan Grzenia, który jako jeden z pierwszych językoznawców podjął się scharakteryzowania części bytów genologicznych w sieci. Opisując najpopularniejsze polskie gatunki internetowe, wskazuje on na następujące kryteria:

- 1) tło komunikacyjne zawierające obraz nadawcy i odbiorcy oraz relacje między nimi, czas i miejsce komunikacji, dziedzinę życia społecznego charakterystyczną dla danego gatunku, tematykę, kanał przekazu (ustny lub pisemny), stopień oficjalności sytuacji, intencje uczestników komunikacji,
- 2) kategorie językowe typowe dla opisywanego typu tekstów, a także
- 3) wyróżniające go właściwości kompozycyjne (Grzenia 2008: 150).

Zbliżone kryteria opisu gatunku proponuje Leszek Szymański przy charakterystyce pogawędki czatowej. Wymienia on uczestników, czas i miejsce interakcji, intencje użytkowników czatu, temat i rozwój struktury tematycznej, kompozycję, specyfikę kanału, powitanie i pożegnanie (Szymański 2015: 428–433).

W szerokiej perspektywie ujmuje inny dialogiczny gatunek internetowy Alina Naruszewicz-Duchlińska, badając specyfikę grup dyskusyjnych na różnych poziomach. W warstwie tekstologicznej opisuje ich strukturę tekstu – jego delimitację i podstawowe jednostki (Naruszewicz-Duchlińska 2011: 149–183), na poziomie języka umieszcza charakterystyczne dla badanego gatunku wyróżniki składniowe, leksykalne, fonetyczne i te związane z pisownią (tamże: 75–104). Badaczka analizuje również warstwę stylistyczną, na którą składają się cechy stylu oraz strategie konwersacyjne w grupach dyskusyjnych (tamże: 123–133). Osobną część analizy poświęca relacjom grupy dyskusyjnej z gatunkami pokrewnymi (tamże: 55–72), a na poziomie dyskursu charakteryzuje badane teksty według szeregu kryteriów: oralności i piśmienności, dialogowości, hipertekstowości, roli kontekstu, obowiązujących norm komunikacyjnych i językowych, asynchroniczności, trwałości, anonimowości oraz hierarchiczności (tamże: 243–305).

Na nieco inne determinanty dla gatunku hipertekstowego wskazuje Marcin Maciejewski w publikacji pt. *Gatunki hipertekstu w perspektywie genologicznej. Analiza na przykładzie internetowych prezentacji przedsiębiorstw*. Przede wszystkim wyróżnia on gatunki hipertekstowe samodzielne oraz zależne i opisuje je według następujących kryteriów: charakterystyki

sytuacji komunikacyjnej, nazwy gatunkowej, funkcji, treści, jednostek makrostrukturalnych, interakcji i intertekstualności, zabiegów perswazyjnych oraz płaszczyzny niewerbalnej, do której zalicza takie elementy, jak zdjęcia, typografia i layout⁵ (Maciejewski 2009: 164–171).

Odmienny punkt widzenia reprezentuje medioznawczyni Anna Fedas. W artykule pt. *Internetowe gatunki dziennikarskie. Tradycyjne gatunki prasowe w cyfrowej formie, synkretyzm gatunkowy czy nowe wyzwania genologiczne?* badaczka odwołuje się do definicji gatunku według M. Wojtak, jednak samą analizę genologiczną przeprowadza wedle kryteriów zaczerpniętych z genologii medioznawczej. A. Fedas adaptuje dla potrzeb opisu gatunków internetowych model pięciu aspektów formalnych autorstwa Kazimierza Wolnego-Zmorzyńskiego i Andrzeja Kozieła, na który składają się: styl wypowiedzi, sposób ujęcia tematu, kompozycja i wewnętrzna struktura wypowiedzi, elementy wyróżnione graficznie, rola i miejsce w przekazie podmiotu autorskiego (Fedas 2015: 413 za: Wolny-Zmorzyński, Kozieł 2013).

Z perspektywą językoznawczą koliduje tu przede wszystkim posługiwanie się kategorią autora zamiast nadawcy oraz brak kategorii odbiorcy. Nastawienie na jednostronność komunikacji sprawia, że medioznawcza koncepcja analizy gatunkowej nie może stanowić podstaw teoretycznych do uniwersalnego opisu tekstów w internecie, a jedynie dla przekazów internetowych o charakterze publicznym, skierowanych do wielu odbiorców, takich jak tweet czy wpis na forum.

Jakkolwiek przywołane przeze mnie teorie różnią się od siebie, dla uwzględnianych w artykule wyznaczników gatunkowych można wskazać pewne punkty wspólne, takie jak: kompozycja, składniki sytuacji komunikacyjnej, elementy stylu, tematyka, intencja. Są to kategorie znane z genologii tekstów tradycyjnych, niejednokrotnie przywoływane przez badaczy, a także wpisujące się w cztery aspekty analizy genologicznej proponowane przez M. Wojtak.

Znacznie więcej problemów nastroczają kryteria gatunkowe związane z samą specyfiką internetu i kwestiami technicznymi. Mam tu na myśli interfejs, layout czy warstwę graficzną, które wykraczają poza ramy językoznawstwa. Niestety, choć badacze gatunków internetowych biorą te czynniki pod uwagę, to jednak pojawiają się tu pewne nieścisłości terminologiczne. To, co jeden badacz określa mianem interfejsu (Grzenia 2008: 151), inny nazywa layoutem (Maciejewski 2009: 169), a kolejny wiąże ze specyfiką kanału (Szymański 2015: 431). Niejednoznaczność terminów w genologii internetowej sprawia, że wiele wątpliwości nie tylko nie zostaje rozwiązanych

⁵ Layout – układ graficzny strony internetowej.

wraz z rozwojem tej młodej dyscypliny, ale nawet pogłębia się, jest to jednak temat wymagający opracowania w osobnym artykule.

W omówionych powyżej propozycjach kryteriów gatunkowych na szczególną uwagę zasługują postulaty o dokładniejszy opis kwestii technicznych w analizie genologicznej oraz zaznaczenie czasu i miejsca jako ważnego składnika sytuacji komunikacyjnej w internecie. Istotną kwestią przy opisie tekstów internetowych jest również określenie ich samodzielności oraz interaktywności. Zaprezentowany powyżej przegląd badań z zakresu genologii internetowej z pewnością nasuwa jeden wniosek – zbiór determinantów gatunkowych dla tekstów w internecie wymaga uzupełnienia.

3. Uzupełnienia w aspekcie strukturalnym – metadane

Proponuję rozszerzyć trzy aspekty wzorca gatunkowego w odniesieniu do tekstu internetowego – strukturalny, pragmatyczny i poznawczy. W budowie tekstu postuluje uwzględnienie kategorii metadanych⁶ jako jednego z komponentów tekstów internetowych. Teksty funkcjonujące w sieci bardzo często zawierają dane generowane automatycznie przez oprogramowanie lub usługę internetową określające datę i godzinę, lokalizację bądź nazwy uczestników sytuacji komunikacyjnej. Maszynowy charakter metadanych sprawia, że nie są one spójne na poziomie formalnym (a jedynie treściowym) z pozostałymi częściami tekstu, nie umniejsza to jednak ich znaczenia jako pełnoprawnych elementów tworzących tekst internetowy. Dane te nierzadko pełnią funkcję delimitacyjną – wyznaczają granice poszczególnych komunikatów, niekiedy umożliwiają też ich grupowanie i późniejsze wyszukiwanie według wybranego kryterium (np. daty lub nadawcy).

Niektóre internetowe kanały przekazu umożliwiają swoim użytkownikom samodzielne dodawanie metadanych – dla przykładu portale społecznościowe pozwalają oznaczyć osoby lub miejsca, a niektóre fora dyskusyjne wymuszają na nadawcach postów podanie nicku. Specyficzny rodzaj metadanych w tekstach internetowych stanowią tagi i hashtagi, prymarnie mające na celu usprawnienie porządkowania i przeszukiwania informacji⁷. Podczas gdy pozostałe metadane najczęściej zalicza się do elementów początkowych

⁶ Termin „metadane” pochodzi z lingwistyki korpusowej i oznacza dane o danych zawierające informacje o całym tekście lub korpusie tekstów. Istotny jest również aspekt automatycznego przetwarzania tych informacji (Lüdeling: 492).

⁷ Modne w mediach społecznościowych hashtagi mogą pełnić wiele innych funkcji poza porządkującą. Na przykład na portalu Instagram służą one dotarciu do jak największej liczby odbiorców (oznaczenie zdjęcia popularnym hashtagiem gwarantuje, że zobaczy je większa liczba użytkowników).

lub finalnych tekstu (wchodzą w skład ramy tekstowej), tagi i hashtagi mogą być wplatanie w jego treść właściwą.

Wszechobecny natłok informacji i cyfryzacja różnych dziedzin życia pozwalają przypuszczać, że znaczenie metadanych w internetowej komunikacji językowej będzie rosło wraz ze zwiększającą się potrzebą precyzyjnego selekcjonowania treści. Warto zwrócić uwagę na to, jak ważne są metadane z językoznawczego punktu widzenia – dane metasytuacyjne dokumentują moment odbioru lub wysłania tekstu oraz mogą nieść informacje na temat nadawców komunikatu (nie tylko te dotyczące ich nazw, ale często również wieku lub statusu w danej społeczności internetowej, tak jak w przypadku postów publikowanych na forach o rozbudowanej hierarchii użytkowników).

4. Uzupełnienia w aspekcie pragmatycznym – interaktywność tekstu, jednoczesność nadania i odbioru, powiązanie analogowe, kanał komunikacyjny z opisem interfejsu

Jak już wspomniałam na początku artykułu, teksty internetowe to komunikaty o odmiennej sytuacji komunikacyjnej od tekstów tradycyjnych. Z tego powodu poszerzenia wymaga w szczególności aspekt pragmatyczny wzorca gatunkowego. Sądzę, że warto byłoby przy analizie genologicznej tekstów funkcjonujących w sieci każdorazowo pochylić się nad kategorią samodzielności danego typu tekstów. Trzeba pamiętać, że internet jest najbardziej interaktywnym medium, dlatego zasadne wydaje się wskazanie, czy teksty należące do badanego gatunku mogą tworzyć dialog, czy też z powodzeniem funkcjonują jako komunikaty samoistne. Refleksja nad kategorią interaktywności gatunku i jego reprezentacji może prowadzić do bardzo interesujących wniosków, a tym samym poszerzyć horyzont analizy gatunkowej. Ciekawe jest np. to, że post zamieszczony na blogu z powodzeniem funkcjonuje samodzielnie i odbierany jest jako skończony, zamknięty tekst, natomiast post na forum jest częścią większej dyskusji, wówczas stopień jego interaktywności możemy uznać za wysoki.

Wspomniana powyżej kategoria dialogowości wiąże się z inną cechą, którą warto by uczynić składnikiem wzorca gatunkowego, a mianowicie z jednoczesnością nadania i odbioru⁸. Czynniki ten w dużej mierze warunkuje

⁸ Kategorizowanie tekstów internetowych pod względem synchroniczności nadania i odbioru samo w sobie nie stanowi *novum* w badaniach nad komunikacją w sieci, jednak podziału tego nie należy traktować arbitralnie, ponieważ wiele kanałów i gatunków internetowych dopuszcza wymianę informacji w obu tych formach komunikowania – np. komunikatory

interaktywność tekstu. Niektóre gatunki tekstów internetowych (np. dialog za pomocą komunikatora) umożliwiają porozumiewanie się w czasie zbliżonym do rzeczywistego, inne natomiast funkcjonują w oparciu o komunikację asynchroniczną (np. artykuł w czasopiśmie elektronicznym). Nie da się ukryć, że jednoczesność nadania i odbioru ma ogromny wpływ na całokształt tekstu. W przekazach tych bardzo silnie zaznacza się też ich interaktywność – jedność czasowa uczestników komunikacji sprzyja dialogowości. O jednoczesności nadania i odbioru z tekstologicznego punktu widzenia pisała pierwotnie Swietłana Tołstaja (Tołstaja 1992: 29). Z kolei na rolę czasu i symultaniczności interakcji w komunikacji internetowej wskazywał L. Szymański, analizując cechy gatunkowe pogawędki czatowej (Szymański 2015: 429), oraz A. Naruszewicz-Duchlińska, pisząc o kwestii asynchroniczności w grupach dyskusyjnych (Naruszewicz-Duchlińska 2011: 290, 291).

Kolejną cechę, którą chciałabym dodać do pragmatyki wzorca gatunkowego tekstu w sieci, określam mianem powiązania analogowego. Rzecz jest ściśle sprzężona z kontekstem życiowym definiowanym przez M. Wojtak jako „pierwotne komunikacyjne (dyskursywne) przeznaczenie konkretnego gatunku lub zbioru gatunków pokrewnych” (Wojtak 2011: 261). Analizując dany typ tekstu, należy zastanowić się nad tym, czy mógł być on początkowo adaptacją gatunku analogowego do komunikacji elektronicznej, a jeżeli tak, to czy nadal stanowi cyfrowy odpowiednik wybranego gatunku tradycyjnego. Nawet jeśli odpowiedź na to pytanie wyda się niejednoznaczna w przypadku badanych tekstów⁹, to może prowadzić do wysnucia bardzo istotnych wniosków w perspektywie genologicznej. Na przykład refleksja nad powiązaniem analogowym bloga może skłonić badacza do rozważań nad tym, w jakim stopniu blog rzeczywiście jest obecnie wirtualnym pamiętnikiem.

Niezwykle istotną kwestię przy opisie wzorca gatunkowego tekstów internetowych stanowi również sam kanał komunikacyjny, w ramach którego przesyłane są reprezentacje tekstowe danego typu. Jego charakterystyka nie pozostaje bez znaczenia dla ostatecznej formy tekstów. To właśnie kanał warunkuje ograniczenia strukturalne oraz, w dużej mierze, reguły komunikacyjne. Na przykład czat służy głównie do szybkiej komunikacji w czasie zbliżonym do rzeczywistego z przypadkowymi osobami. Należy

internetowe umożliwiają zarówno porozumiewanie się w czasie zbliżonym do rzeczywistego, jak i odroczone. Wobec tego zasadne wydaje się rozpatrywanie synchroniczności nadania i odbioru każdorazowo w odniesieniu do konkretnego typu tekstu – tym samym umieszczenie go w składnikach wzorca gatunkowego tekstu internetowego.

⁹ Ustalenie, czy dany był genologiczny jest adaptacją gatunku tradycyjnego, czy raczej samodzielnym gatunkiem internetowym bywa bardzo trudne. Na ten problem zwraca uwagę Bożena Witosz w *Genologii lingwistycznej* (Witosz 2005: 186, 192).

uniknąć postrzegania internetu jako ogólnego kanału, ponieważ sieć jest bytem złożonym, a zatem stanowi medium, w ramach którego istnieją rozmaite kanały o bardzo różnorodnych cechach. Opis kanału przekazu stanowi ważną część w badaniach nad gatunkiem internetowym u L. Szymańskiego i J. Grzenia (Szymański 2015: 431; Grzenia 2008: 150). Co więcej J. Grzenia zwraca uwagę na bardzo istotny element charakterystyki kanału – zarys interfejsu, czyli „zestawu sprzętu lub oprogramowania służącego do połączenia kilku części komputera [...] lub kilku programów, mających różne charakterystyki” [Encyklopedia PWN: interfejs]), zaznaczając, że ma on duży wpływ na odbiór i właściwości tekstu, a pewne jego elementy stanowią rodzaj ramy tekstowej (Grzenia 2008: 151)¹⁰. Czy różnice między rozmową za pomocą komunikatora a pogawędką czatową nie wywodzą się bezpośrednio z rozbieżności interfejsowych (np. z faktu istnienia tzw. pokoi na czacie i list znajomych w komunikatorach)? Na uwagę zasługuje również kwestia przeznaczenia interfejsu a jego ostatecznego wykorzystania – np. interfejs służący do blogowania może posłużyć do stworzenia strony internetowej organizacji.

5. Uzupełnienia w aspekcie stylistycznym – elementy stylu związane z kanałem komunikacyjnym, środki stylistyczne właściwe oralności i piśmienności

Z samym interfejsem i ogólnie pojętym kanałem komunikacyjnym wiążą się także postulowane przeze mnie uzupełnienia w aspekcie stylistycznym. M. Wojtak dzieli wyznaczniki stylistyczne na te, które wynikają z budowy tekstu, zdeterminowane przez sytuację komunikacyjną oraz warunkowane przez genezę użytych w badanych tekstach środków (Wojtak 2008: 354). Proponuję, by w przypadku tekstów internetowych wyróżnić także kategorię czynników stylistycznych związanych ze specyfiką kanału. Cechy kanału nie pozostają bez znaczenia dla stylistyki przesyłanych za jego pomocą tekstów. Na przykład sięganie po słowa z wysokiego rejestru stylistycznego w postach zamieszczanych na niektórych forach internetowych może być związane z istnieniem na tych forach tzw. ratingu – skali oceniania poszczególnych wypowiedzi. Wówczas użytkownicy takich forów chcą, by ich komunikaty

¹⁰ Można przypuszczać, że autor *Komunikacji językowej w Internecie* miał na myśli konkretnie tzw. GUI – graficzny interfejs użytkownika – czyli sposób komunikowania się człowieka z oprogramowaniem komputera wykorzystujący obiekty wyświetlane na monitorze w trybie graficznym (Encyklopedia PWN: graficzny interfejs użytkownika).

otrzymały jak najwyższą notę, dlatego celowo ubarwiają swoje wypowiedzi, sięgając po nietypowe środki stylistyczne.

Elementy stylu charakterystyczne dla danego gatunku warto także skategoryzować w odniesieniu do języka pisanego i mówionego. Teksty internetowe w specyficzny sposób łączą cechy właściwe oralności i piśmienności (Crystal 2001: 29–48). I tak np. posty wymieniane na forach mogą mieć przemyślaną strukturę (język pisany), a przy tym być zrozumiałe tylko w odniesieniu do pozostałych komunikatów w danym wątku (język oralny).

6. Podsumowanie

Przedstawione powyżej propozycje determinantów gatunkowych dla tekstów funkcjonujących w sieci pozwalają wskazać wzorzec gatunkowy tekstu internetowego, który obejmuje:

- 1) aspekt strukturalny – ramę tekstową, podział na segmenty i relacje między segmentami, metadane;
- 2) aspekt pragmatyczny – uwikłania komunikacyjne, czyli obraz nadawcy i odbiorcy wraz z łączącymi ich relacjami, cel komunikacyjny, kontekst życiowy wraz z powiązaniem analogowym, interaktywność, jednoczesność nadania i odbioru, charakterystykę kanału wraz z opisem interfejsu;
- 3) aspekt poznawczy – tematykę i sposób jej przedstawiania (w tym perspektywę, punkt widzenia, hierarchię wartości i inne składniki obrazu świata);
- 4) aspekt stylistyczny – wyznaczniki stylistyczne warunkowane przez strukturę, determinowane przez pragmatykę, związane z genezą użytych środków, wyznaczniki wynikające z cech kanału komunikacyjnego oraz elementy stylistyczne charakterystyczne dla języka mówionego i pisanego.

Sadzę, że uzupełniony w ten sposób wzorzec gatunkowy pozwoli z powodzeniem przeprowadzić analizę genologiczną różnych typów tekstów istniejących w sieci. Zaproponowane przeze mnie determinanty gatunkowe tekstu internetowego nie stanowią zbioru zamkniętego. Wraz z rozwojem technologii i komunikacji mogą pojawiać się nowe sytuacje komunikacyjne i nowe gatunki oraz ich reprezentacje wymagające powtórnego zweryfikowania metod genologii lingwistycznej.

Literatura

- Crystal D. (2001): *Language and the Internet*. Cambridge.
- Fedas A. (2015): *Internetowe gatunki dziennikarskie. Tradycyjne gatunki prasowe w cyfrowej formie, synkretyzm gatunkowy czy nowe wyzwania genologiczne?* [W:] *Gatunki mowy i ich ewolucja*. Pod red. D. Ostaszewskiej, J. Przyklenk. Katowice, s. 412–418.
- Grzenia J. (2008): *Komunikacja językowa w Internecie*. Warszawa.
- Kaczmarsz E. (2016): *Zarys wzorca gatunkowego trip raportu*. „Prace Językoznawcze” XVIII/4, s. 65–82.
- Lisowska-Magdżarz M. (2015): *Pytanie o genologię mediów w kulturze partycypacji. Próba rekonesansu metodologicznego*. [W:] *Gatunki mowy i formaty we współczesnych mediach*. Pod red. W. Godzica, A. Kozieła, J. Szyłko-Kwas. Warszawa, s. 13–34.
- Lüdeling A. (2007): *Corpus Linguistics. An International Handbook*. Berlin–Boston.
- Maciejewski M. (2006): *Retoryka nowych mediów. Teoretyczne i praktyczne aspekty analizy retorycznej hipermediów*. [W:] *Oblicza komunikacji. Perspektywy badań nad tekstem, dyskursem i komunikacją*. Pod red. I. Kamińskiej-Szmaj, T. Piekota, M. Zaśko-Zielińskiej. T. 1. Kraków, s. 637–648.
- Maciejewski M. (2009): *Gatunki hipertekstu w perspektywie tekstologicznej. Analiza na przykładzie internetowych prezentacji przedsiębiorstw*. Poznań.
- Naruszewicz-Duchlińska A. (2011): *Internetowe grupy dyskusyjne. Analiza językowa i charakterystyka gatunku*. Olsztyn.
- Szymański L. (2015): *Selected Genre Characteristics of Online Chats*. [W:] *Gatunki mowy i ich ewolucja*. Pod red. D. Ostaszewskiej, J. Przyklenk. T. 5. Katowice, s. 427–435.
- Tołstaja S. (1992): *Tekst ustny w języku i kulturze*. „Etnolingwistyka”. T. 5, s. 27–30.
- Wojtak M. (2008): *Wzorce gatunkowe wypowiedzi a realizacje tekstowe*. [W:] *Polska genologia lingwistyczna*. Pod red. D. Ostaszewskiej, R. Cudaka. Warszawa, s. 353–360.
- Wojtak M. (2011): *Współczesne modlitewniki w oczach językoznawcy. Studium genologiczne*. Tarnów.
- Wojtak M. (2014): *Genologiczna analiza tekstu*. „Prace Językoznawcze” XVI/3, s. 63–71.
- Witosz B. (2005): *Genologia lingwistyczna. Zarys problematyki*. Katowice.
- Żydek-Bednarczuk U. (2004): *Tekst w Internecie i jego wyznaczniki*. [W:] *Dialog a nowe media*. Pod red. M. Kity, J. Grzeni. Katowice, 11–21.

Źródła internetowe

Encyklopedia PWN [online] <http://encyklopedia.pwn.pl>

Internet/internet, opinia Sekretarza Rady Języka Polskiego [online] http://www.rjp.pan.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=275:internetinternet&catid=44&Itemid=145

Streszczenie

Celem artykułu jest przedstawienie wzorca gatunkowego tekstu internetowego, który pozwoliłby na precyzyjną analizę genologiczną tekstów funkcjonujących w internecie. Wzorec powstał w oparciu o koncepcję Marii Wojtak. Aspekt strukturalny uzupełniony został o kategorię metadanych, a aspekt pragmatyczny o determinanty takie, jak powiązanie analogowe, interaktywność, jednoczesność nadania i odbioru, charakterystykę kanału wraz z opisem interfejsu. W aspekcie stylistycznym zaproponowano wyznaczniki stylu wynikające z cech kanału komunikacyjnego oraz elementy stylistyczne charakterystyczne dla języka mówionego i pisanego.

Summary

The aim of this paper is present genre model of Internet text which may improve genology analysis text's on the Internet. Model was made based of Maria Wojtak's conception. Structural aspect was supplemented by metadata's category and pragmatic aspect by analog connexion, interactivity, simultaneousness of send and reception, channel & interface profile. In stylistic aspect was proposed style's determinants related to channel's characteristics and stylistic devices peculiar to orality or writing.